

הלכות שביטת יום טוב פרק ג

א. מי שהיה לו עפר מוכן, או אפר שמתר לטלטלו הרי זה שוחט חיה ועוף, ומכסה דמם. ואם אין לו עפר מוכן, או אפר הראוי הרי זה לא ישחט; ואם עבר ושחט, לא יכסה דמם עד הערב. וכן בריה שהיא ספק אם חיה היא אם בהמה, אין שוחטין אותה ביום טוב; ואם שחט לא יכסה דמו עד לערב, אפלו היה לו עפר מוכן או אפר, שמא יאמר הרואה חיה ודאית היא ולפיכך כסה דמו ביום טוב, ויבוא הרואה להתיר חלבו.

ב. וכן השוחט חיה ועוף מערב יום טוב, לא יכסה דמם ביום טוב. שחט בהמה חיה ועוף ביום טוב ונתערב דמם, לא יכסה אותו עד לערב; ואם היה לו עפר מוכן או אפר, ויכול לכסות הכל בדקירה אחת הרי זה יכסהו.

ג. השוחט בהמה ביום טוב, מתר לו לתלש צמר למקום הסכין בידו ובלבד שלא יזיזנו ממקומו, אלא ישאר שם מסבך בשאר צמר הצואר; אבל בעוף, לא ימרט מפני שזה דרכו, ונמצא תולש ביום טוב.

ד. המפשיט עור הבהמה ביום טוב, לא ימלחנו שזה עבוד הוא, ונמצא עושה מלאכה שלא לצורך אכילה. אבל נותנו לפני בית הדריסה, כדי שידרסו עליו ולא יפסד; ולא התירו דבר זה אלא מפני שמחת יום טוב, כדי שלא ימנע מלשחט. ומתר למלח בשר לצלי על גבי העור, ומערימים בדבר זה; פיצד מולח מעט בשר בכאן ומעט בכאן, עד שימלח העור כלו.

ה. במה דברים אמורים, במולח לצלי שאינו צריך מלח הרבה; אבל לקדרה, אסור למלח על העור. וכן אין מולחין את החלבים, ואין מהפכין בהן, ואין שוטחין אותן ברוח על גבי יתדות מפני שאינן ראויין לאכילה.

ו. המפשיט את הבהמה, לא ירגיל ביום טוב; פיצד הוא המרגיל זה שיוציא כל הבשר מרגל אחת, כדי שייצא כל העור שלם ולא יקרע: מפני שטרח בהפשט זה טרח גדול, ואין בו צורך למועד. וכן אסור לעשות בית יד בבשר: והוא, שיעשה בסכין שלא יעשה, בדרך שהוא עושה בחל. ומתר לעשות סימן בבשר.

ז. מולגין את הראש ואת הרגלים, ומהבהבין אותן באור; אבל אין טופלין אותן בחרסית ולא באדמה, ואין גוזזין אותן במספרים. וכן אין גוזזין את הירק, בתספרת שלו; אבל מתקנין את האכל שיש בו קוצים כגון קרנס ועכביות, בתספרת.

ח. מתר ללוש עיסה גדולה ביום טוב. והלש עיסה מערב יום טוב, אין מפריש ממנה חלה ביום טוב; ואם לשה ביום טוב, מפריש ממנה חלה ונותנה לכוהן. ואם היתה עיסה טמאה או שנטמאת החלה, לא יבשל את החלה, שאין מבשלין ביום טוב אלא לאכל, וזו לשרפה עומדת. וכן אין שורפין אותה ביום טוב, שאין שורפין קדשים שננטמאו ביום טוב, ששרפת קדשים שננטמאו מצות עשה, שנאמר "באש, ישרף" (ויקרא יט): ועשית מלאכה שאינה לצורך אכילה וכיוצא בה, עשה ולא תעשה; ואין עשה, דוחה את לא תעשה ועשה.

ט. פיצד יעשה בה יניחנה עד הערב, וישרף אותה. היה יום טוב

שֶׁלֶפֶסֶחַ, שָׁאם יִנְיַחָנָה תַחֲמִיץ לֹא יִפְרִישׁ אֶת הַחֲלָה בָּצֶק; אֲלֹא יֵאָפֶה אֶת כָּל הָעִיסָה הַטְּמֵאָה, וְאַחֵר כֵּךְ יִפְרִישׁ הַחֲלָה לָחֶם.

י. אֵין אוֹפִין בְּפֶרְנִי חֲדָשָׁה: גִּזְרָה שְׁמָא תַפְחַת וְתַפְסִיד הַלֶּחֶם, וְיִמְנַע מִשְׁמַחַת יוֹם טוֹב. אֵין גּוֹרְפִין תַּנּוּר וְכִירִים, אֲבָל מְכַבְּשִׁין אֶת הָאֵפֶר שֶׁבָּהֶן; וְאִם אֵי אִפְשָׁר לְאִפּוֹת בּוֹ אוֹ לְצִלוֹת בּוֹ אֲלֹא אִם כֵּן גָּרַף, מִתֵּר. וְסוֹתְמִין פִּי הַתַּנּוּר בְּטִיט וְרֹפֶשׁ שְׁפִסְבִּיבוֹת הַנֶּהָר וְהוּא, שֶׁרַכְכוּ מֵאֲמֶשׁ. אֲבָל לְגַבֵּל טִיט בְּיוֹם טוֹב, אָסוּר; וּמִתֵּר לְגַבֵּל אֶת הָאֵפֶר, לְסִתָּם בּוֹ פִּי הַתַּנּוּר.

יא. תַּנּוּר וְכִירִים חֲדָשִׁים אֵין סָכִין אוֹתָן בְּשֶׁמֶן בְּיוֹם טוֹב, וְאֵין שְׁטִין אוֹתָן בְּמִטְלִית. וְאֵין מְפִיגִין אוֹתָן בְּצוֹנָן, כְּדִי לְחַסְמָן; וְאִם בְּשִׁבִּיל לְאִפּוֹת בָּהֶן, מִתֵּר. אֵין מְלַבְּנִין אֶת הָאֲבָנִים לְצִלוֹת אוֹ לְאִפּוֹת עֲלֵיהֶן, מִפְּנֵי שְׁמַחְסָמָן. וּמְסִיקִין וְאוֹפִין בְּפֶרְנִי, וּמַחֲמִין חֲמִין בְּאַנְטִיכִי.

יב. אֵין עוֹשִׂין גְּבֻנָּה בְּיוֹם טוֹב שָׁאם גִּבֵּן מַעֲרַב יוֹם טוֹב, אֵין בָּזָה חֲסֵרוֹן טַעַם. אֲבָל דָּכִין אֶת הַתְּבָלִין כְּדֶרֶכֶן שָׁאם יְדוּךְ אוֹתָן מִבַּעֲרָב, יְפוּג טַעַמָן. אֲבָל מֶלַח אֵינוֹ נְדוּךְ בְּיוֹם טוֹב אֲלֹא אִם כֵּן הִטָּה הַמִּכְתֵּשׁ אוֹ שִׁידוּק בְּקַעֲרָה וְכִיּוּצָא בָּהּ, כְּדִי שְׂיִשְׁנָה: שָׁאם שָׁחַק הַמֶּלַח מַעֲרַב יוֹם טוֹב, לֹא יְפוּג טַעַמוֹ. וְאֵין שׁוֹחֲקִין אֶת הַפְּלִפְלִין בְּרַחֲמִים שְׁלֵהֶן, אֲלֹא דָךְ אוֹתָן בְּמִדּוּכָה כָּכֵל הַתְּבָלִין.

יג. אֵין כּוֹתְשִׁין אֶת הָרִיפּוֹת בַּמִּכְתֵּשֶׁת גְּדוּלָּה; אֲבָל כּוֹתְשִׁין בַּמִּכְתֵּשֶׁת קִטְנָה, שְׂזֵה הוּא הַשְּׁנוּי שְׁלָה. וּבְאַרְץ יִשְׂרָאֵל, אִפְלוּ בְּקִטְנָה אָסוּר: שֶׁהַתְּבוּאָה שְׁלֵהֶן, טוֹבָה הִיא; וְאִם כּוֹתְשִׁין אוֹתָהּ מַעֲרַב יוֹם טוֹב, אֵין בְּכָךְ הֶפְסֵד.

יד. הַקֶּמַח אֵף עַל פִּי שֶׁרָקְדוּ מַעֲרַב יוֹם טוֹב, וְהִסִּיר מִמֶּנּוּ הַסִּבִּין אֵין מְרַקְדִּין אוֹתוֹ פַּעַם שְׁנִיָּה בְּיוֹם טוֹב, אֲלֹא אִם כֵּן נָפַל בְּתוֹכוֹ צִרוּר אוֹ קִיסָם וְכִיּוּצָא בָּהֶם. וְאִם שְׁנָה, מִתֵּר, כְּגוֹן שֶׁרָקַד מֵאַחֲרֵי הַנֶּפֶה אוֹ שִׁירָקַד עַל גִּבֵּי הַשְּׁלֶחָן, וְכִיּוּצָא בְּשְׁנוּי זֶה.

טו. מוֹלְלִין מְלִילוֹת וּמְפָרְכִין קִטְנִיּוֹת בְּיוֹם טוֹב, וּמְנַפֵּחַ עַל יָד עַל יָד כָּכֵל כּוֹחוֹ וְאוֹכֵל וְאִפְלוּ בְּקִנּוֹן אוֹ בְּתַמְחוּי, אֲבָל לֹא בְּטַבְּלָה וְלֹא בְּכִבְרָה. וְכֵן הַבּוֹרֵר קִטְנִיּוֹת בְּיוֹם טוֹב בּוֹרֵר כְּדֶרֶכֶוּ בַּחֲיָקוֹ וּבְתַמְחוּי, אֲבָל לֹא בְּנֶפֶה וְלֹא בְּטַבְּלָה וְלֹא בְּכִבְרָה.

טז. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּשֶׁהָאֵכֶל מְרַבָּה עַל הַפְּסֻלָּת; אֲבָל אִם הִיְתָה הַפְּסֻלָּת מְרַבָּה עַל הָאֵכֶל, בּוֹרֵר אֶת הָאֵכֶל וּמַנִּיחַ אֶת הַפְּסֻלָּת. וְאִם הִיָּה טָרַח בְּרִירַת הַפְּסֻלָּת מִן הָאֵכֶל יֵתֵר מִטָּרַח בְּרִירַת הָאֵכֶל מִן הַפְּסֻלָּת אֵף עַל פִּי שֶׁהָאֵכֶל מְרַבָּה, בּוֹרֵר אֶת הָאֵכֶל וּמַנִּיחַ אֶת הַפְּסֻלָּת.

יז. אֵין מְסַנְנִין אֶת הַחֲרָדֵל בְּמַסְנַנְתָּ שְׁלוֹ, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאָה כְּבוֹרֵר; אֲבָל נוֹתְנִין בִּיצָה בְּמַסְנַנְתָּ שְׁלִיחֲרָדֵל, וְהוּא מְסַתְנֵן מֵאֵלָיו. וְאִם הִיְתָה הַמְּשֻׁמֶּרֶת תְּלוּיָה, מִתֵּר לָתֵן לָהּ יַיִן בְּיוֹם טוֹב; אֲבָל לֹא יִתְּלָה כְּתַחֲלָה, שְׁלֹא יַעֲשֶׂה כְּדֶרֶךְ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בַּחֲל. וּמַעֲרִים וְתוֹלָה אֶת הַמְּשֻׁמֶּרֶת לְתַלוֹת בָּהּ רְמוּנִים, וְתוֹלָה בָּהּ רְמוּנִים; וְאַחֵר כֵּךְ נוֹתֵן לְתוֹכָהּ שְׁמָרִים.